

Terug aan de Boerestreek

Lânferhuzer

Koninginnedag 1966. Twee groepen van elk ongeveer tien mannen en jongens lopen in linie door de weilanden aan weerszijden van de Boerestreek in Rotsterhaule. De afgelopen weken waren op de maandagavonden zoveel mogelijk nesten van weidevogels al voorzien van stokken, maar vandaag is het de jaarlijkse eiertelling in het weidevogelresultaat van de plaatselijke vogelwacht. Aan de zuidzijde ligt een klein petgat met wat open water, riet en elzenopslag. Voorzitter Hielke Bos is met de lieslaarzen door dit gebiedje gelopen om ook daar de nesten op te zoeken van watervogels. Aan zangvogels wordt geen aandacht geschonken. Een vogel waarvan de eieren niet zijn gevonden is voor een vogelwachter geen vogel. Bij café Bos wordt naderhand de balans opgemaakt. Het resultaat valt niet tegen. Gevonden zijn aan nesten : 41 Kieviten, 54 Grutto's, 6 Scholeksters, 9 Tureluurs, 3 Wilde Eenden, 5 Zomertalingen, 1 Meerkoet en 1 Waterhoen. De eerst Kieviten en Grutto's hebben al jongen.

Voorjaar 2010. Het weilandgebied aan de Boerestreek is al lang geen weidevogelreservaat meer. Reservaat is het feitelijk ook nooit geweest. De enige beperking die er was, was dat er geen kievitseieren geraapt mochten worden. Eertijds waren de vogelwachten opgericht om weidevogels te beschermen tegen mensen. Na sluiting van de toegestane raaptijd moest er gehandhaafd worden en door de instelling van reservaten kwamen er gebieden waar de vogels vanaf het begin ongestoord zouden kunnen broeden. In Rotsterhaule had men het gebied rond de Boerestreek niet zonder enig opportunisme tot reservaat gemaakt. Daar zaten niet zoveel weidevogels, zodat de schade voor het eierzoeken beperkt was. Maar door de bescherming kreeg het gebied een goede weidevogelstand.

In 1979 wilden de boeren al af van de reservaatstatus van het gebied. Zij vreesden beperkende maatregelen van de provincie als gevolg van de goede weidevogelstand. Er ontstond ook druk op het eierzoeken. De raaptijd werd ingekort, eerst met twee weken, maar onder druk van onder andere een

protestbijeenkomst in ijsstadion Thialf in Heerenveen werd dat eerst weer teruggebracht tot één week. De gezamenlijke vogelwachten maakten een draai van een vereniging die weidevogels beschermde, maar tot de sluitingsdatum ook eieren raapte naar een vereniging van eierrapers waarvan sommigen daarnaast als legitimering van het eierrapen ook aan bescherming deden. Zij hadden zichzelf in een spagaat gemanoeuvreerd, want waar eerst weidevogelreservaten waren gepropageerd moesten die nu worden afgeschaft, omdat het voor de vogels beter zou zijn dat de eerste legsels werden geraapt en om de boeren tot vriend te houden.

Achteraf allemaal gerommel in de marge. Na de zeventiger jaren van de vorige eeuw kwam de intensivering van de landbouw pas goed in een stroomversnelling: ontwatering, nieuwe monotone grasmatten met snelgroeiend raaigras, hogere mestgiftten, meer vee, zwaardere machines, enzovoort, enzovoort. Reservaat of geen reservaat, de vogels verdwenen toch wel. Het kleine petgat viel droog, groeide dicht en verwerd tot een elzenbosje.

Zomer 2010. Vogelwachter en boer Klaas Akkerman heeft zijn land ten noordwesten van wat eens het weidevogelreservaat Rounom Boerestreek was. Door een extreem intensieve nazorg slaagt hij erin op zijn land nog wat weidevogels te behouden. De jongenproductie is laag. Er worden al jaren nauwelijks jonge Scholeksters vliegvlug en ook de jongenproductie van Kieviten is te laag om de populatie in stand te houden. Klaas Akkerman heeft het zicht op het land noordwest van de Boerestreek. Tijdens een verjaardagsvisite doet hij verslag. Er broedden nog een klein aantal weidevogels, vooral door een maïsakker. Een Gruttopaar is er zelfs in geslaagd zijn eieren met succes uit te broeden. Maar toen kwam loonwerker Sietse Holtrop. Met drie cyclomaaiers tegelijk, één voor de tractor en links en rechts ook nog elk één werd negen meter gras tegelijk gemaaid in een tempo dat een Renkoekoek nauwelijks voor zou kunnen blijven. Klaas Akkerman erheen. De loonwerker riep blij wijzende op de heftig alarmerende vogels dat hier nog Grutto's waren, niet beseffend dat hij de komende minuten hun jongen van het leven zou beroven. Klaas wist de jongen te grijpen en zo in elk geval tijdelijk hun leven nog wat te verlengen, want er moesten nog veel vervolgwerkzaamheden plaatsvinden.

De weilanden aan de Boerestreek zijn zoals de meeste weilanden in Nederland geworden tot industriële complexen voor de productie van gras. Alleen een dak ontbreekt nog. Dat lijkt een kwestie van tijd. In

de maïsteelt wordt in navolging van de tuinbouw al geëxperimenteerd met plastic. Op afstand lijkt het net onder water staand land. Voor de weidevogels maakt het niet uit. Of je nu wordt opgevreten door een Vos of een Buizerd, verhongerd omdat de grond te droog is, je eieren of jongen vernield worden door landwerkzaamheden of vertrapt door vee, uiteindelijk wordt je toch vrijwel uitgeroeid. Hier en daar zullen zich wellicht wat paren handhaven in reservaten. Over een aantal jaren staan misschien tientallen auto's langs een weg. Niet omdat er een Steppenkievit is gesignaleerd, maar omdat in het aanliggende weiland een Grutto staat. De auto's zijn bevolkt met vogelaars die nu nog geen belang bij Grutto's hebben, omdat ze nog te talrijk zijn. Pas als de soort echt zeldzaam is, wordt hij voor soortenjagers interessant. Alleen oude mensen kunnen dan nog uit eigen ervaring vertellen hoe Nederlandse weilanden er vroeger uitzagen als ze in het voorjaar rood van veldzuring, geel van boterbloemen en paars van pinksterbloemen kleurden. Dat er toen nog meer dan 100.000 paren Grutto's in Nederland broedden naast al die andere weidevogels die in groepen kraaien achtervolgden of met hangende poten massaal boven een hermelijn hingen als die de euvele moed had door hun weiland te lopen. Dat in het voorjaar de lucht vol was van zingende Veldleeuweriken. De oude mensen zullen niet geloofd worden, want dit beeld gaat het voorstellingsvermogen van de jongeren te boven.

Foto's: Fransiscus Koopman

